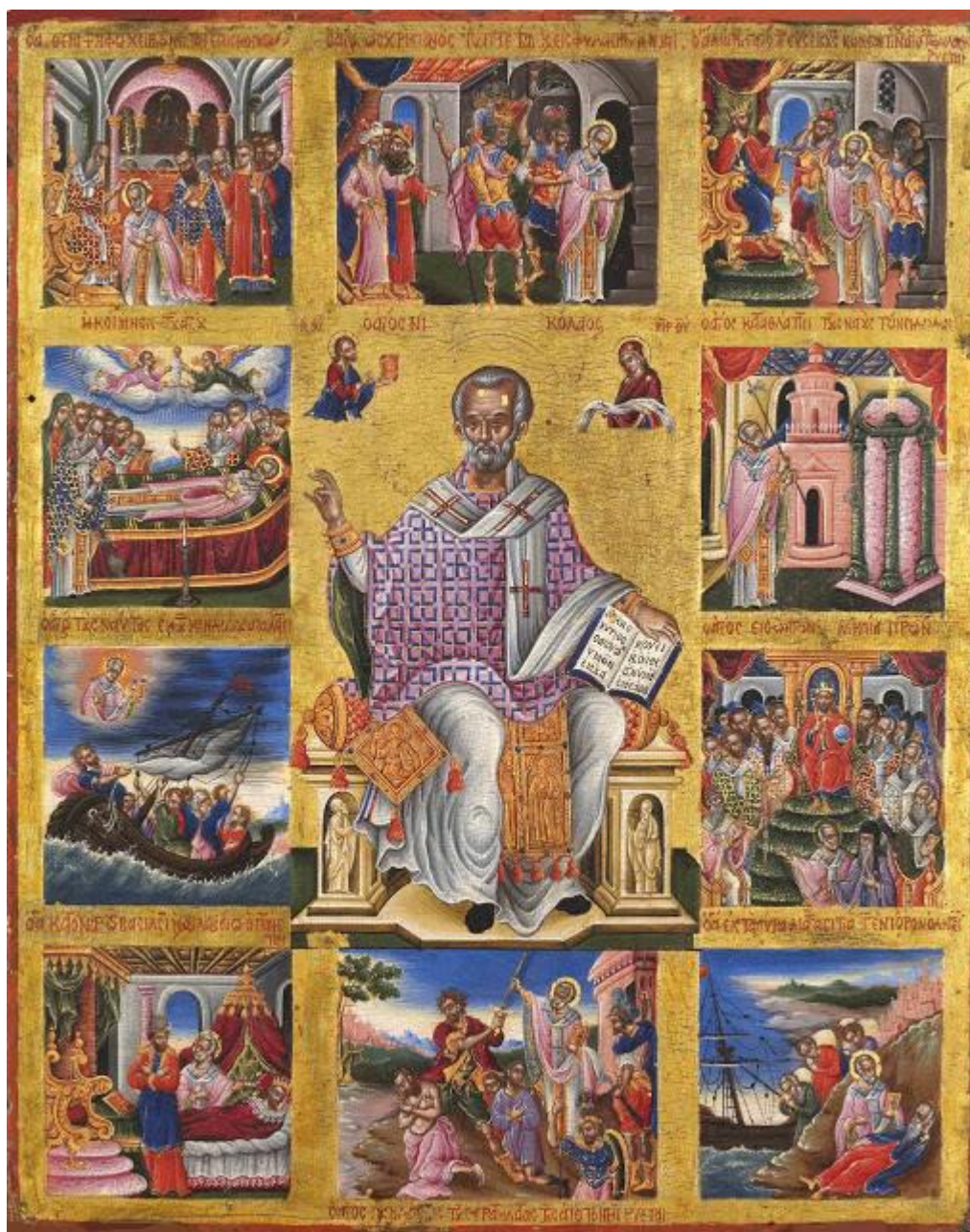

Άγιος Νικόλαος Επίσκοπος Μύρων Λυκίας

Βίος και Θαύματα

Ο Άγιος Νικόλαος είναι από τους πιο γνωστούς αγίους της χριστιανοσύνης. Το όνομά του βρίσκεται στο στόμα αναρίθμητων πιστών που ζητούν τη βοήθειά του. Το όνομά του το φέρουν εκατομμύρια Χριστιανοί και πολλοί είναι οι Ναοί που είναι αφιερωμένοι σ'αυτόν. Είναι μετά την Παναγία και τον Άγιο Γεώργιο, ο περισσότερο γνωστός σε όλο τον Ορθόδοξο κόσμο. Σ' όλη δε την Κύπρο υπάρχουν ενενήντα (90) και πλέον Ναοί αφιερωμένοι στο μεγάλο αυτό Ιεράρχη. Είναι αυτός που προστατεύει τους θαλασσιούς και όλους εκείνους που συναντούν τρικυμίες στη ζωή τους. Γι'αυτό έχουν κτιστεί πολλές Εκκλησίες προς τιμή του. Όλη του η ζωή ήταν μια θαυμαστή ενσάρκωση της αγάπης και της φιλανθρωπίας.

Καταγωγή - Γέννηση – πρώτη ηλικία

Ο Άγιος Νικόλαος γεννήθηκε στα Πάταρα της Λυκίας της Μικράς Ασίας γύρω στα 230 με 250 μ.Χ. Πότε ακριβώς γεννήθηκε δεν είναι γνωστό. Πάντως κατά το έτος 300 μ.Χ. την εποχή των ασεβών αυτοκρατόρων Διοκλητιανού και Μαξιμιανού ήταν Αρχιερέας των Μυραίων. Έζησε δε και μέχρι τα χρόνια του Μεγάλου Κωνσταντίνου. Οι γονείς του ήταν ευσεβείς χριστιανοί και η οικονομική τους κατάσταση ήταν πολύ καλή. Γι' αυτό οι φωτισμένοι γονείς του, μόρφωσαν πρώτα την απαλή ψυχή του παιδιού τους με τη θρησκεία του Χριστού μας και ύστερα τον έστειλαν στο σχολείο για να μάθει γράμματα. Από μικρός ο Άγιος Νικόλαος έδειχνε την αφοσίωσή του και την αγάπη του στο Θεό, περνώντας την ημέρα του με προσευχές και νήστευε την Τετάρτη και την Παρασκευή. Ακόμα και όταν ήταν βρέφος σύμφωνα με μια παράδοση δεν ήθελε να θηλάσει Τετάρτη και Παρασκευή, παρά μόνο μετά τη δύση του ηλίου.

Όταν μεγάλωσε μισούσε τις απρεπείς και τις κακές συνομιλίες και συναναστροφές των νέων. Αγαπούσε να πηγαίνει τακτικά στην Εκκλησία και να συναναστρέφεται με ήσυχους, ήρεμους και καλούς ανθρώπους. Άκουε τις συμβουλές των μεγαλύτερων του και προσπαθούσε να τις εφαρμόζει, όπου ήταν αναγκαίες.

Έμεινε ορφανός στο άνθος της ηλικίας του και απροστάτευτος μέσα στους πολλούς κινδύνους του ειδωλολατρικού περιβάλλοντός του. Εδώ είναι η πρώτη του νίκη. Τίποτε δεν τον παρασύρει. Την περιουσία του τη χρησιμοποιεί για έργα αγάπης και φιλανθρωπίας. Τον θαυμάζουν οι Χριστιανοί για τη σταθερότητά του και προσεύχονται στο Θεό να τον αξιώσει να υπηρετήσει την Εκκλησία.

Αρχικά διέμεινε ασκητικώς σε Μονή που ο ίδιος ίδρυσε στην Κύπρο κοντά στην Πάφο, τη λεγόμενη Μονή των Ιερέων. Σύμφωνα με την παράδοση ο μεν Ευτύχιος προμήθευε τις πέτρες από τον ευρισκόμενο στην ίδια τοποθεσία ειδωλολατρικό ναό αρχαίας ελληνικής θεάς, ο δε Νικόλαος, λαϊκός τότε, τις λάξευε. Ακολουθως, και οι δύο μαζί έκτιζαν. Στο τέλος όμως στο μοναστήρι εγκαταστάθηκε, έζησε και υπηρέτησε μέχρι το θάνατο του μόνον ο Ευτύχιος, ενώ ο Νικόλαος αναχώρησε για τη Λυκία.

Εκείνο τον καιρό Αρχιεπίσκοπος της Λυκίας ήταν ο θείος του. Αφού εκτίμησε τις αρετές και τη μεγάλη του πίστη τον κάλεσε στην υπηρεσία του Κυρίου και τον χειροτόνησε ιερέα της Επισκοπής.

Όταν έγινε ιερέας μοίρασε όλη την περιουσία του, που του άφησαν οι γονείς του, στους φτωχούς. Έντυσε γυμνούς και δυστυχισμένους. Δεν σπατάλησε την περιουσία στις διασκεδάσεις, ούτε σε πολυτελή ενδύματα, όπως κάνουν πολλοί νέοι της σημερινής εποχής, γιατί άκουε τον Προφητάνακτα Δαβίδ, ο οποίος ο οποίος λέγει: "Πλούτος εάν ρέει, μη προστίθεσθε καρδίαν" (ψαλμός ξα΄II). Έτσι έκανε και ο Άγιος. Δεν έδωσε προσοχή στον ρέοντα και φθαρτό πλούτο, αλλά σκόρπισε αυτό, όπως έπρεπε, για να κερδίσει άφθαρτο και αιώνια ζωή. Η

απλοχεριά του έσωσε πολλούς χριστιανούς από τον κατήφορο της αμαρτίας. Ο Άγιος Νικόλαος ήταν άνθρωπος των έργων και όχι των λόγων.

Οι μέρες του Αγίου περνούσαν με νηστεία, προσευχή και πολλές ελεημοσύνες. Άγρυπνα γονάτιζε και παρακαλούσε τον Χριστό να του δίνει δύναμη, υπομονή και θάρρος για να μη λυγίσει στους πειρασμούς του σατανά.

Ύστερα από καιρό θέλησε να πάει στα Ιεροσόλυμα, να δει τους Αγίους Τόπους εκεί που μαρτύρησε ο Θεάνθρωπος. Έτσι μπήκε σ' ένα πλοίο μαζί με άλλους χριστιανούς για να πάει στην Παλαιστίνη.

Αφού προσκύνησε τον Άγιο Τάφο του Κυρίου, τον Γολγοθά, τον Τίμιο Σταυρό και είδε όλα τα μέρη που δίδαξε και μαρτύρησε ο Χριστός, θέλησε να μείνει εκεί να ησυχάσει. Άγγελος Κυρίου τον διέταξε τη νύχτα να επιστρέψει στην πατρίδα του. Την άλλη μέρα ο Άγιος πιστός στην προσταγή του Αγγέλου κατέβηκε στο λιμάνι και ρωτούσε αν κανένα πλοίο θα ξεκινούσε για τα Πάταρα. Κανένα όμως πλοίο δεν ξεκινούσε. Τότε μερικοί ναύτες του είπαν. "Όπου βρούμε ναύλο, εκεί θα πάμε". Αμέσως ο Άγιος τους είπε. "Να σας δώσω το ναύλο και να με πάρετε στα Πάταρα της Λυκίας". Ο πλοίαρχος και οι ναύτες βλέποντας ότι ο άνεμος ήταν ούριος ύψωσαν τα πανιά και αναχώρησαν. Θέλοντας να περάσουν πρώτα από την πατρίδα τους έστρεψαν το πλοίο προς την κατεύθυνση της, αλλά ο Θεός για να μην λυπήσει τον Άγιο, σήκωσε μεγάλη τρικυμία, ώστε έσπασε το πηδάλιο-τιμόνι του πλοίου και οι ναύτες απελπισθέντες ανέμεναν το θάνατο. Ο Άγιος όμως δια της προσευχής του καταπράυνε τη θάλασσα. Ο πλοίαρχος μαζί με τους ναύτες του είδαν ότι έφθασαν στα Πάταρα και αφού έπεσαν στα πόδια του Αγίου του ζητούσαν συγχώρεση. Ο Άγιος τους φανέρωσε τη σκέψη τους και τους συμβούλευσε να μην επαναλάβουν τέτοιο πράγμα στη ζωή τους, τους ευχήθηκε και τους κατεύδωσε.

Επιτέλους ύστερα από μια μεγάλη θαλασσοταραχή ο Άγιος επέστρεψε από τα Ιεροσόλυμα στα Πάταρα. Ο κόσμος του επεφύλαξε μεγάλη υποδοχή, γιατί τον αγαπούσε πάρα πολύ. Νέοι και γέροντες, άνδρες και γυναίκες, ακόμα και οι Μοναχοί του Μοναστηριού στο οποίο τον είχε αφήσει ο θείος του επίτροπο, όλοι εξήλθαν να τον καλωσορίσουν και να τον υποδεχτούν. Ακολούθησε ασκητικό βίο και σύντομα έγινε ηγούμενος της Μονής Σιών στα Μύρα της Λυκίας, πραγματοποιώντας σημαντικό έργο στην περιοχή.

Κοντά στα Πάταρα, σε απόσταση τεσσάρων χιλιομέτρων, ήταν μια μικρή πόλη που την έλεγαν Μύρα. Η πόλη Μύρα είναι στην Μικρά Ασία, αργότερα έγινε πρωτεύουσα της Λυκίας. Σήμερα τη λένε Ντεμπρέ. Εκεί πέθανε ο Μητροπολίτης της πόλης και ήθελαν να βρουν κάποιο άξιο για να τον αντικαταστήσει.

Τότε μαζεύτηκαν οι Επίσκοποι και οι κληρικοί της επαρχίας των Μύρων για να εκλέξουν Αρχιερέα. Εκεί που συνεδρίαζαν, σηκώθηκε ένας από τους επισκόπους και είπε στους άλλους, να παρακαλέσουν τον Θεό να τους φωτίσει, για να

κάνουν καλή επιλογή. Τη νύκτα, όλοι οι επίσκοποι είδαν τον ύπνο τους ένα άγγελο, που τους είπε να πάνε το πρωί στην Εκκλησία και όποιος μπει πρώτος μέσα, αυτόν να κάμουν επίσκοπο. Πράγματι έτσι έγινε. Ο πρώτος που μπήκε στο Ναό ήταν ο Νικόλαος. Έτσι χειροτονήθηκε ο Νικόλαος Αρχιεπίσκοπος Μύρων.

Η φιλανθρωπική του δράση μεγάλωσε πολύ όταν έγινε Αρχιερέας. Ίδρυσε φτωχοκομείο, ξενώνα, νοσοκομείο και άλλα ιδρύματα.

Την εποχή εκείνη, γύρω στο 300 μ.Χ., ο Αυτοκράτορας της Ρώμης Διοκλητιανός (230-313 μ.Χ.) πίστευε πως η αρχαία θρησκεία ήταν απαραίτητη για την ενότητα του κράτους, γι' αυτό καταδίωξε σκληρά τους χριστιανούς. Ευτυχώς παραιτήθηκε από την εξουσία του το 305 και έζησε τα υπόλοιπα χρόνια της ζωής του με μεγάλη απλότητα στα κτήματα του στη Δαλματία.

Επίσης ένας άλλος Ρωμαίος αυτοκράτορας ο Μαξιμιανός (245-310 μ.Χ) έκανε μεγάλο διωγμό εναντίον των χριστιανών. Αυτός είχε στην κυριαρχία του την Ισπανία, την Αφρική και την Ιταλία με έδρα το Μεδιόλανο, το σημερινό Μιλάνο. Συγκρούστηκε με τον Μ. Κωνσταντίνο και ηττήθηκε.

Ο Διοκλητιανός έστειλε αγγελιαφόρους σ' όλους τους έπαρχους και τους διέταξε να τιμωρούν τους εχθρούς των αρχαίων Θεών, τους χριστιανούς, αν όμως αρνηθούν το Χριστό, τότε να τους τιμούν. Πολλοί χριστιανοί από το φόβο των σκληρών βασανιστηρίων προσκύνησαν τα είδωλα και πήραν λεφτά, κτήματα ή και κάτι άλλο.

Άλλοι πάλι ομολόγησαν ότι είναι χριστιανοί και πέθαναν με φρικτά βασανιστήρια. Σ' αυτό τον διωγμό, ο έπαρχος της Λυκίας, έπιασε πολλούς χριστιανούς και μαζί μ' αυτούς και τον Άγιο Νικόλαο, τους έδιωξε από τα Μύρα και τους έριξε στη φυλακή για έξι ολόκληρα χρόνια.

Ο Άγιος Νικόλαος ακόμα και μέσα στη φυλακή δίδασκε τους χριστιανούς και τους ενθάρρυνε. Από τους πολλούς ραβδισμούς που του έδωσαν, το σώμα του έγινε κατάμαυρο και έτρεχε αίμα από τις πολλές πληγές του. Δεμένος με βαριές αλυσίδες τον έριξαν στη φυλακή για να συνεχίσει τα μαρτύριά του, είδε τότε με τα μάτια του το Χριστό, να του γιατρεύει τις πληγές, να τον ενθαρρύνει και να τον πλημμυρίζει με ανέκφραστη αγαλλίαση. Και να πως. Κόντευε να ξημερώσει. Ο Άγιος φορτωμένος με αλυσίδες, διάβαζε την ορθρινή προσευχή του. Ευχαριστούσε τον Πανάγαθο που τον αξίωνε να φέρει τα "στίγματα του Κυρίου" στο σώμα του, σαν τον Παύλο. Η χαρά του κορυφώθηκε, όταν σε λίγο άκουσε μέσα στη σκοτεινιά της φυλακής του αγγελικές φωνές να ψάλλουν μαζί του και μυρίστηκε την ευωδία ουράνιου μοσχολίβανου.

Μόλις πρόβαλε η αυγή, οι πρώτες ακτίνες του ήλιου απλώνονταν στη γη, όταν έξω ακούστηκαν πολλές φωνές, σωστός αλαλαγμός. Σείεται η φυλακή και άγριοι κτύποι συνταράζουν τη σιδερένια πόρτα της ζητώντας να την εκβιάσουν. Ο Άγιος σκέπτεται. "Φαίνεται ότι ήρθε η ευλογημένη ώρα! Ή ήλθαν για να συνεχίσουν πιο άγρια τα μαρτύρια! Ενίσχυσε με Κύριε, να τ' αντικρύσω με το ίδιο χαμόγελο

και δέξου το πνεύμα μου στους κόλπους σου!". Δεν πρόφτασε να τελειώσει τη σκέψη του και η σιδερένια πόρτα κλονίζεται, υποχωρεί, ανοίγει διάπλατα, τρελός από χαρά ο δεσμοφύλακας ορμά μέσα, αρπάζει τον Άγιο στα χέρια του κλαίοντας και προσκυνώντας τα δεσμά του, που δέχτηκε για την αγάπη του Χριστού, τον βγάζει έξω απ'τη φυλακή και τον φέρνει θριαμβευτικά στη Μητρόπολή του. Οι θερμές προσευχές του λαού για τον ποιμενάρχη τους εισακούστηκαν.

Όταν ο Διοκλητιανός και ο Μαξιμιανός πέθαναν ανέβηκε στο θρόνο ο Κωνσταντίνος, ο γιός του Κωνσταντίνου του Χλωρού και της Αγίας Ελένης, ο οποίος ονομάστηκε μετά Μέγας Κωνσταντίνος, από τα μεγάλα έργα που έκανε και τον τρόπο που αναδιοργάνωσε την Ρωμαϊκή αυτοκρατορία.

Ο Κωνσταντίνος διέταξε όλους τους έπαρχους, να λευτερώσουν όλους τους χριστιανούς από τις φυλακές και να γκρεμίσουν τους βωμούς των ειδωολατρών. Ποιος μπορεί να περιγράψει τι έγινε τότε; Η γλώσσα του ανθρώπου είναι αδύνατη να εκφράσει τα συναισθήματα που πλημμύριζαν το λαό και η πέννα ακόμα πιο πολύ αδύνατη να παραστήσει το παραλήρημα, που κατέλαβε τους χριστιανούς. Ο Άγιος Νικόλαος αδύνατος στο σώμα από τα πολλά βάσανα, ακμαίος όμως στη ψυχή, συνεχίζει τα υψηλά του καθήκοντα. Πέρασε πια η τρικυμία και ήρθε η γαλήνη. Ο Άγιος είναι πάλι στο θρόνο του ελεύθερος να φωτίζει το δρόμο των χριστιανών του, ελεύθερος να σπογγίσει τα δάκρυά τους, να λατρεύει τον Θεό, ν' ανυψώνει το ποίμνιό του στα ύψη του ιερού και μεγάλου προορισμού του. Δεν φοβάται πια τους εχθρούς της πίστης.

Στα άγια του χέρια ο Πανάγαθος εμπιστεύτηκε θεϊκή δύναμη κι' εκείνος τη χρησιμοποιούσε με αγαθότητα, με πραότητα, μα και με ορμή συνταρακτική, όταν αντίκριζε τους αγώνες εναντίον του Σατανά και των οργάνων του. Έτσι πέρασε όλη του η ζωή. Έφτασε παντού, κι όταν δεν μπορούσε να φτάσει με τα άθλια μέσα της συγκοινωνίας της εποχής εκείνης, έφτανε με το πνεύμα του. Παρηγορούσε τους πονεμένους και συμβούλευε τους πλανημένους, ενίσχυε τους φτωχούς.

Φρόντιζε ιδιαίτερα για τα νιάτα. Ήταν ένας φωτεινός οδηγός, που με τα λόγια του και το παράδειγμα του φώτιζε, καθοδηγούσε, ενέπνεε.

Τις ελεημοσύνες, τις αγρυπνίες και τις νηστείες του μόνο ο Θεός τις ξέρει. Απέφευγε τον έπαινο των ανθρώπων και ζητούσε μόνο τη δόξα του Θεού. Αλλά όσο κρυβόταν ο Άγιος, τόσο ο Πανάγαθος τον τιμούσε, γιατί ο Άγιος τιμούσε με τα έργα του τον Θεό.

Δεν πέρασε πολύς καιρός και στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου παρουσιάστηκε πάλι ο σατανάς, με μορφή ανθρώπου, κι αυτός ήταν ο Άρειος. Ο Άρειος ήταν διάκος και αρκετά μορφωμένος. Έλεγε ότι ο Χριστός δεν είναι Θεός, αλλά τον έφτιαξε ο Θεός, δηλαδή ήταν δημιούργημα του Θεού. Ο Αρχιερέας Αλεξανδρείας Πέτρος, τον έδιωξε από την Επισκοπή.

Ο Άρειος κατόρθωσε να πάρει με το μέρος του τον Μητροπολίτη Νικομήδειας και πολλούς άλλους αρχιερείς. Τότε ο Μέγας Κωνσταντίνος για να σταματήσει η σύγχυση μέσα στη χριστιανοσύνη, έδωσε εντολή, να μαζευτούν όλοι οι Μητροπολίτες και οι κληρικοί στην πόλη Νίκαια της Βιθυνίας το 325μ.Χ., και να βρουν τη λύση, να λάμψει η αλήθεια.

Στην Α΄ αυτή Οικουμενική Σύνοδο, πήραν μέρος 318 Πατέρες και ο ίδιος ο Αυτοκράτορας Κωνσταντίνος. Μεταξύ αυτών ήταν και ο Άγιος Σπυρίδωνας, ο Μέγας Αθανάσιος και άλλοι. Όταν σε κάποια στιγμή ο Άρειος έφερε σε αδιέξοδο τους Άγιους Πατέρες, ο Άγιος Σπυρίδωνας έκανε το θαύμα με το κεραμίδι. Δηλαδή έβαλε ένα κομμάτι κεραμίδι στη χούφτα του, το έσφιξε και αυτό χωρίστηκε στα τρία: σε χώμα, νερό και φωτιά. Με αυτό τον θαύμα απέδειξε τον Τριαδικό Θεό (Πατέρας - Υιός - Άγιο Πνεύμα). Ο Άρειος όμως λόγω του εγωισμού του δεν πείστηκε και με την ρητορική του ικανότητα, γιατί ήταν πολύ μορφωμένος και μιλούσε με θάρρος και παρρησία, είπε ότι το θαύμα αυτό είναι δαιμονικό. Τότε, ο Άγιος Νικόλαος αγανακτισμένος, δεν κρατήθηκε, σηκώθηκε από τη θέση του και έδωσε ένα δυνατό χαστούκι στον Άρειο.

-Βασιλιά, είπε ο Άρειος, είναι σωστό μπροστά σου, ένας από τους Πατέρες να με κτυπήσει; Αν είναι αμαθής, ας μη μιλάει, όπως κάνουν και οι άλλοι, αν πάλι ξέρει, ας πει τη γνώμη του.

-Σωστά μιλάς, Άρειε, του λέει ο Βασιλιάς. Ο Νικόλαος θα φυλακιστεί μέχρι να τελειώσει η Σύνοδος.

Φυλακίστηκε γιατί δεν επιτρεπόταν κανείς να κτυπήσει κάποιο, μπροστά στα μάτια του Αυτοκράτορα και η ποινή ήταν ο θάνατος. Ο Αυτοκράτορας αμέσως έδωσε εντολή να πιάσουν τον επίσκοπο Πατάρων Νικόλαο. Τον έδεσαν και τον έβαλαν φυλακή, γιατί τον σεβόταν και δεν ήθελε τον θάνατό του.

Την νύκτα παρουσιάστηκε μέσα σε άσπρο σύννεφο ο Χριστός και η Παναγία και τον ρώτησαν γιατί τον έβαλαν φυλακή.

-Για τη δικιά σας αγάπη και πίστη μου απάντησε ο Νικόλαος.

Τότε ο Χριστός τον ελευθέρωσε από τα δεσμά και του έδωσε ένα Ευαγγέλιο και η Παναγία μας το ωμοφόριο του Αρχιερέα. Από τότε καθιερώθηκε όλοι οι Αρχιερείς να φορούν ωμοφόριο. Την άλλη μέρα όταν του πήγαν φαγητό και νερό στη φυλακή, τον είδαν να διαβάζει το Ευαγγέλιο και τους είπε την οπτασία που είδε και τι του συνέβηκε. Όλοι δόξασαν τον Θεό.

Η Σύνοδος, καταδίκασε τον Άρειο σαν αιρετικό κι οι Πατέρες γύρισαν στις επαρχίες τους. Έτσι ο Άγιος Νικόλαος επέστρεψε στα Μύρα.

Σε ηλικία 100 χρόνων περίπου, αρρώστησε και σε λίγο κοιμήθηκε περί το έτος 333 μ.Χ. για να πάει να βρει τον Κύριο που τόσο πολύ αγάπησε. Προτού πεθάνει, την ώρα που προσευχόταν, σήκωσε τα μάτια του στον ουρανό και είδε αγγέλους που έρχονταν, για να παραλάβουν την αγιασμένη ψυχή του.

Το ιερό λείψανό του τάφηκε στην αυλή της Επισκοπής Λυκίας. Ύστερα από πολλά χρόνια, στην πρώτη Σταυροφορία των Φράγκων κι όταν ο αυτοκράτορας του Βυζαντίου ήταν ο Αλέξιος ο Α΄, το μετέφερε στο Μπάρι της Ιταλίας. Η μνήμη αυτή της μεταφοράς γιορτάζεται στις 20 Μαΐου.

Η εκκλησία μας τιμά τη μνήμη του Αγίου στις 6 Δεκεμβρίου, ημέρα που πέθανε, και τον κατέταξε μεταξύ των μεγαλύτερων και επισημότερων Αγίων. Η Πέμπτη μέρα της εβδομάδας είναι αφιερωμένη σ' αυτόν.

Επίσης χαρακτηρίζει τον Άγιο και ως ισαπόστολο, για το μεγάλο του έργο.

Θεωρείται και σαν ένας από τους μεγάλους προστάτες του Ελληνικού Έθνους, γιατί ο μεγάλος αυτός ιεράρχης, με τα άπειρα θαύματά του, αναδείχθηκε ο προστάτης άγιος των θαλασσινών και των ναυτιλλομένων. Επειδή η Ελλάδα είναι κατ'εξοχήν ναυτική χώρα, τόσο στο Εμπορικό, όσο και στο Πολεμικό Ναυτικό γιορτάζει πανηγυρικά τον Άγιο, και στους Ναυστάθμους, και όπου υπάρχει ναυτική μονάδα, τελούνται λειτουργίες και δοξολογίες στη μνήμη του.

Τον Άγιο Νικόλαο δεν τον τιμούν μόνο οι άνθρωποι της θάλασσας, αλλά και το σύνολο του Ορθόδοξου Χριστιανικού κόσμου.

